СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 131. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 8. липня, 1944. No. 131. New York and Jersey City, Saturday, July 8, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Згоріло 135 людей в цирку в Гартфорді

У четвер 6. липня перед 3. годиною сполудня занялося шатро цирку Ринглинг Бродерз участі представлення, на якому зібралося 7,000 осіб, в подавляючій частині дітей. Упродовж 10 мінут згоріло шатро зо стовпами й степеницями, а серед огню згинуло 135 осіб, майже самих дітей. Дикі звірята, які брали участь в цирковім представленню, замкнено вчас у клітках. Крім погибших є ще 175 важко покалічених. Ніхто не знає причини пожежі.

УРЯДИ ОКУПОВАНИХ ДЕРЖАВ ЖУРЯТЬСЯ ЗВІРСТВАМИ НАЦІСТІВ НА УКРАЇНІ.

Кореспондент ґазети „Ню Йорк Геральд-Трибюн" Морис Гіндус передає з Москви вісти, як тамошні дипльомати, особливо ці, що їх краї находяться під націстівським наїздом, занепокоєні звірствами, які поповнили націсти при своїм відступі з України та з інших територій. Вони надіються, що Аліянти видадуть якусь осторогу в цій справі, бо зовсім невгадно, що німці можуть зробити у приступі злости.

Гіндус переповідає, яких то насильств допускалися німці на цивільнім населенню України й Білоруси перед своїм відворотом. Він подає такі приклади: У Жлобині червона армія не найшла ні одного цивільного чоловіка, коли ввійшла до міста. Усіх, хто витримав три роки під німцями, вони забрали з собою. В трьох повітах, а саме в рогачівськім, жлобинськім та бобруйськім майже не можна найти дітей у віці 8-15 літ. У місті Вітебську, як оповідав посадник міста по своїм повороті — він найшов усього навсього 118 мешканців. Президент Ради Народніх Комісарів Білоруси П. К. Пономаренко стверджує, що в Білоруси німці знищили 209,000 господарств і більше ніж половину сіл. В російські руки попав бувший німецький командант міста Орел, а потім Бобруйська, ґенерал Гаман, котрий казав вимордувати 300,000 російських громадян.

ПОЛЯКИ ПІДНОСЯТЬ ЗАКИДИ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

Арґентинський часопис „Пренса" з 10. травня подав був телеграму зо штабу польської армії в Україні, котра воює по боці червоної армії, що мовляв українські націоналістичні повстанці, піддержувані німцями, „тероризують польське населення Західної України, переводячи неймовірні звірства". Телеграма додала, що „польські й руські" повстанці співпрацюють між собою, щоби рятувати цивільне населення „від терору українців".

2 УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ В САСКАЧЕВАНІ.

У четвер 15. червня відбулися вибори до провінціонального сойму в Саскачевані в Канаді. Про вислід цих виборів помістили українські ґазети в Канаді звідомлення й коментарі, з яких виходить, що вислід був несподіванкою. Українці поставили були 6 своїх кандидатів. З Робітничо-Фармерської Партії (Сі-Сі-Еф), яка вийшла з виборів переможно, було 2 українських кандидатів, а по1 з партії ліберальної, консервативної і прогресивної партії праці. Крім цього був ще 1 незалежний український кандидат. Вибрані лише оба українські кандидати з партії Сі-Сі-Еф, а це **Д. З. Дейніелз (Данилишин)** в окрузі Полі. Ліберальний кандидат українець В. Березовський перепав в цій окрузі. В окрузі Редбері вийшов українець **Д. М.** Лазорко, а перепав кандидат незалежний, українець П. Семко.

В окрузі Канора перепав українець-ліберал Стефан Шебець, хоч дістав дуже поважне число голосів; В окрузі Почвуд перепав консервативний українець В. Сенишин.

ПОЛЬСЬКІ ЖІНКИ В НОРВЕГІЇ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Норвезькі воєнні біженці оповідають, що в останніх трьох місяцях німці прислали до Норвеґії більш як чотири тисячі польських жінок і дівчат. Селянок примістили на господарствах, а тих, що не вміють працювати на ріллі заставили до праці в фабриках консервування риби.

Біженець говорить, що польки виглядають виморені, голодні, кепсько одягнені і що вічно плачуть. За ними наглядають німецькі сторожі і примушують працювати по дванацять годин на день.

В Швеції вже є около 15,000 норвезьких збігців, які зразу перебували в таборах, а тепер працюють в приватних підприємствах. Шведське правительство давніше боялося німців і не позваляло норвежцям ходити вільно, але коли націсти почали програвати і їх сила маліла, то шведський уряд також почав менше з ними числитися. На цім виграли норвезькі збігці, бо шведи дали їм вільну руку і багато з них вже може й не вернеться до Норвеґії. Кажуть, що норвезький і совєтський уряди вже заключили між собою угоду, на основі котрої, як тільки німці будуть прогнані, норвезькі біженці в Швеції матимуть нагоду вертати до рідного краю.

ЧОРЧИЛ КАЖЕ, ЩО ЦІЛЛЮ „РОБОТІВ" — ЛОНДОН

Премієр Чорчил виголосив нарешті в британськім парляменті давніше заповіджену промову, що мала розкрити подробиці з останньої німецької кампанії проти Британії, себто так званих літаючих бомб. Чорчил подав велику масу фактів, змалював поважні втрати, які зчиняє ця нова зброя, та розкрив, що ціллю цеї кампанії є самий Лондон.

За три перші тижні вживання цеї зброї німці скинули 2,754 такі бомби й вбили ними 2,752 особи. Такий вислід, одна особа на бомбу, Чорчил вважає доказом, що нова зброя є властиво мілітарною невдачею. Він далі характеризував її як оруддя звернене проти цивільного населення, а не проти війська або воєнних обєктів.

Він запевняв, що уряд робить горячкові протиміри, але їх, звичайно, не розкривав.

БОРОТЬБА ЗА ЗЕМЕЛЬНУ РЕФОРМУ В ПОЛЬСЬКІМ УРЯДІ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Польський уряд на вигнанню склав урядову комісію приготовання закону земельної реформи в повоєнній Польщі. Головою комісії є премієр Міколайчик, котрого партійні однодумці домагаються націоналізації великих земельних посілостей. За таку програму стоять теж соціялісти. Вони кажуть, що в повоєнній Польщі вже не може істнувати така велика господарська нерівність, як була перед війною, і для того треба перевести аграрну реформу. Великі панські маєтки треба поділити між селян.

Проти цього виступають праві партії і їх провідники. Вони називають домагання соціялістів і людовців поділити великі земельні посілости між селян насильством і взивають усіх з ним боротися. Польська реакція домагається відбудови Польщі на старих засадах, що всьо має бути так, як було перед війною і, що їх земельних посілостей ніхто не має права націоналізувати (перебирати на нарід).

Польське духовенство також прилучилося до консервативних польських лідерів і каже, що церковних маєтків і посілостей, що були під управою монастирів, ніхто не має права розбирати.

64 МАЙНЕРИ ГИНУТЬ ПІД ЗЕМЛЕЮ.

В копальні вугілля в Белер, у стейті Огайо, підземний вогонь у глибині 350 стіп відтяв вихід 64 майнерам ще в середу 5. липня. Всякі зусилля через два дні ратунку показались недоцільні, майнери мусіли згинути.

СОВЄТСЬКО - ПОЛЬСЬКИЙ СПІР ЗАОСТРЮЄТЬСЯ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Московська радіовисильня передала промову одного з польських патріотів в Совєтському Союзі, в якій остро атаковано польський уряд в Лондоні. Польський радіобесідник говорив між іншим, що польський уряд в Лондоні є нелеґальний і що він не може і не має права урядувати. На його місце буде треба зорганізувати тимчасовий уряд, в котрім повинні взяти участь й польські патріоти з совєтського союзу.

Політичні обсерватори є тої думки, що так як ця промова, передана совєтським радіом, напевно була одобрена урядовими чинниками. Отже вона означає що Совєти не мають на думці входити з польським урядом в Лондоні в ніякі звязки і мабуть збираються творити новий польський уряд.

Люди, які стоять блище польського уряду в Лондоні кажуть, що дійсно демократично настроєні польські лідери бажають порозуміння з Совєтами і хотіли би щось в тій справі робити, але польська реакція вперлася і не хоче мати з совєтами нічого до діла, поки совєти не зречуться права не тільки до Львова й Вільна, а й до цілих „кресів". Ходять чутки, що Міколайчик мавби охоту поїхати до Москви.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18. N. Y. BRyant 9-0582

ДОСИПАЄ ПЕРЦЮ

Через кільканацять тижнів за рядом мовчав у Німеччині чоловік, над якого там певно нема другого, який більше хотів би себе послухати. Нарешті вже й в аліянтських краях на це звернули увагу й стали питатися: Де він дівся? Що з ним сталося? Чи йому рот заліпили? Чи його цілого десь сховали до ледівні?

Нарешті Гітлер зявився. І, звісно, заговорив. І то не раз, але два рази (до цього часу). Раз на похороні одного ґенерала, другий раз на зборах націстичних урядовців продукції й промисловців. За кожним разом говорив властиво те саме. За кожним разом провідною думкою промови було: тримаймося, не даймося! Отже: видержалисьмо так багато, видержім ще більше! Тримали так довго, тримаймо до решти! Вояки видержують ще більше, чому не видержати нам менше? Як ми мали відвагу так довго, як можна не мати її тепер? І так далі і так далі.

Всі ми знаємо того роду ґоворення. Цеж той тип промови, що по англійськи називають „пеп ток". Це типічна промова для додання перцю. Знаємо ми й тип промови, і знаємо, коли вона зявляється. Як кадило (в промові) має свою ціль, так і перець у промові має свою ціль. Він має загріти тих, що охололи. Отже промова Гітлера це признання з боку самого фірера, що в Німеччині воєнний запал остигає.

Правда, ми чували від Гітлера й давніше, як він додавав німцям перцю. Але як це було зовсім на інший лад! Ми, німці, надлюди. Призначені Провидінням панувати над світом. Решта це все гниле, має бути тільки погноєм для німецької надкультури. Демократія зогнила. Аліянтські провідники це мілітарні ідіоти. Або пяниці. Або жидівські найміти. Дивіться, німці, на краї, які ми опанували: завтра ми маємо під собою всю Европу, після завтра ввесь світ.

Нині зо старих перемог лишилися хіба кепські спомини, з великої учти хіба відпадки. Тому й при голій зупі просто нездорово згадувати про мясце. Нині співається на іншу нуту: Видержім, німці, а перемога все ще може бути наша.

Тимчасом з усіх усюдів маємо ще інші докази заломання німецького воєнного духа, а з них ні один такий вимовний, як те, що з гарматних куль, якими німці стріляють на Аліянтів у Нормандії, велике число, майже половина, не вибухає. Такий досвід Аліянти вже мали; було це в 1918 році, по перших перемогах „зелених" американських військ над „залізними" німецькими полками. Це був перший тоді незбитий доказ, що в Німеччині заломався народний фронт, що німецький робітник зневірився в можливість перемоги, коли він перестав уважати, які кулі він шле на фронт. Таке маємо тепер у друге. Тож не можна дивуватися, що ґенерали покликали Гітлера досипати німецьким робітникам перцю.

Американці чужинецького походження купують Бонди

ВАШИНҐТОН. — Департамент Скарбу одержав з Шікаґа повідомлення, що американці чужинецького походження роблять всі можливі заходи, аби помогти Америці виграти війну. І то всі, навіть найменші ґрупи, стараються докладати старань, щоби наша країна здобула перемогу.

Багато американських громадян в Шікаґо вродилися в тій части Европи, де тепер відбуваються завзяті бої. Вони розуміють, яке горе там переносять їх рідні, і хотіли би, щоби війна скінчилася перемогою наших аліянтських військ. Ці люди є добрими американськими патріотами і піддержують воєнні змагання цілими силами.

Національні ґрупи Ілінойського Воєнного Фінансового Комітету рішили продати бондів пятої воєнної позички на суму 15,000,-000 долярів і за ті гроші купити великий літаконосець. Вони певні того, що виконують цю постанову хоч вище наведена квота є більша ніж та, яку вони виконали в часі третої і четвертої воєнної позички.

Голова національних ґруп при Воєннім Фінансовім Комітеті пише, що кожда національна ґрупа в Шікаґо працює між своїми людьми окремо і, почавши від альбанців, а скінчивши на югославських, серіозно і розумно ділає, щоби продати якнайбільше воєнних бондів.

А треба вам знати, що в Шікаґо живе велике число американців чужинецького походження, яким рідна, матірна мова є блища ніж мова нової, прибраної Батьківщини. Правда, вони знають і англійську мову, але розмовляють своєю рідною та живо цікавляться тим, що робиться в старім краю і, що там буде по війні.

На зібраннях деяких національних ґруп нераз бувають гарячі дискусії і вискази, якими ображаються інші національні ґрупи, але треба признати, що політичні різниці віднєсно старого краю не є на перешкоді продажі воєнних бондів, бо всі національні ґрупи свідомі того, що вони тепер є американці і, що їх задачею є помогти Америці виграти війну.

Діяльність національних ґруп в Шікаґо є незвичайно цікава, а їх дискусії про европейську політику дуже повчаючі; такі повчаючі, що про них можна би навіть книжку написати. Правда, що через те нераз заходять труднощі але коли зайде мова про продаж воєнних бондів, то справа старокраєвої політики відходить на друге місце.

З національних ґруп в Щікаґо найбільш чисельні є поляки, чехословаки, італійці і греки. Поляки чехословаки продають воєнні бонди при помочі фінансових інституцій і братських товариств та краєвих запомогових орґанізацій. Греки також мають великі краєві орґанізації. Одною з них є АГЕКА, яка створила дуже ефектовний апарат продажі воєнних бондів і дотепер показала незвичайні успіхи на тім полі.

Литовська ґрупа також не хоче пасти задніх і її орґанізації інвестують у воєнні бонди великі суми гроша. Їх банки і позичкові товариства ведуть постійну кампанію продажі бондів і також мають великі успіхи.

Китайці ведуть кампанію продажі бондів окремо, але як приносять гроші, то є нащо подивитися. Не треба забувати, що китайці видають великі суми на поміч рідному краєви, але мимо того купують і воєнні бонди. Їх провідник в Шікаґо Том Че кінчить кожду свою промову на зібраннях словами: „Ми, китайці, мусимо купувати більше воєнних бондів".

Мадярів в Шікаґо не дуже багато, але вони добре зорґанізовані і люди, які займаються продажею воєнних бондів також зробили успіх, бо мало є таких мадярів з котрими би вони вже в тій справі не говорили.

Названі вгорі національне ґрупи в Шікаґо — далеко не всі. Всі американці чужинецького походження беруть участь в продажі воєнних бондів. Наприклад, американці альбанського, болгарського, німецького, французького, українського, польського російського, скандинавського, англійського, югославського, чехословацького, італійського, китайського, еспанського, мадярського, голяндського й іншого походження, свідомі того, що Америка воює за те, аби на світі панувала свобода, і тому всі продають і купують воєнні бонди.

